

ערב חברים מספרים על מיכה גרנית - תמלול קלטת 2 צד א (קובץ 3)

אבנר : אני גם מבין שהיה לו קשר טלפוני עם אמא. הוא היה די גאה בזה. היו לנו גם דברים בעייתיים, כלומר, דברים מסובכים בנוסף. ההסתדרות שלו, הוא לא היה מדבר, הוא היה עושה איזה מן נוסח "אני הולך, מסתדר". הוא לא, לא היה, לא היה נוהג לפרט את זה. למשל, אני זוכר ששאלתי אותו לגבי ההתהפכות שלו. אז היה לו, היה לו אז פז'ו. לא מכונית ממוסך. "מה קרה בדיוק? התהפכה? משהו? מה קרה?" "לא זוכר", משהו, מן השתמטות כזאת. אותו דבר גם היה לגבי ה-remote control, זאת אומרת, זה, זו הייתה תופעה בלתי רגילה. "איך אתה מסוגל לעשות remote control בצורה כזו, כשאתה נמצא איתנו בים, והכל דופק, זה דופק פיקס?" הוא אמר "כן, אנשים, וזה בסדר", הוא אף פעם לא הסביר את זה. אף פעם לא ידענו אם הוא בסדר בצורה הכי ברורה. תכונה נוספת של מיכה הייתה, שמצד אחד הוא היה סקרן באופן בלתי רגיל, הוא מאוד היה פתוח, הוא מאוד היה סקרן. אני זוכר שהייתה תאונת דרכים (לא ברור) שפירא, וסיפרתי לו באיזה מוצאי שבת בערב. הוא מיד לקחת את האוטו שלו ונסע לראות בדיוק מה קורה. הוא נסע לראות מה קורה, ויצאנו, ובדקנו, וחזרנו. אותו דבר גם היה בערב הראשון של המלחמה, שלקחנו את המכונית החדשה שלכם, אתה כבר לא היית בבית, ונסענו לקאנטרי קלאב. רצינו לראות, רצינו לתפוס חלק מהאווירה. כן. מצד שני, תכונה נוספת של מיכה הייתה הרציונליות שלו, הרצון שהעניינים יהיו בסדר, ששום דבר לא יינזק ושום דבר לא ייפגע, להיות מסודר. ההשלמה בין שתי התכונות האלה הייתה טובה. כשהייתה לכם מכונית פולקסוואגן שכורה יום אחד נסענו לים, גידי היה איתנו, ומיכה אמר "עם מכונית פולקסוואגן, אפשר לרדת לים, אפשר לרדת לחול". אני חושב שזה היה באביב או משהו כזה. וירדנו שנינו עם המכוניות, ירדתי עם המכונית שלי, ועושים תחרות, משהו מהסוג של תחרות, מהירות של 90 או, נדמה לי 80 או 100 קילומטר לשעה. אז מה שקרה, ירדנו עם שתי המכוניות ונסענו במהירות פנטסטית לאורך החול. זה היה תענוג באופן בלתי רגיל. אני זוכר שבאותה תקופה גם מיכה סיפר לי, עם אותה מכונית, שכמעט קרתה לו תאונה, ואחד ההישגים שלו היה שהוא הצליח למנוע אותה. בקנדה, לגבי הפתיחות שלו, אני זוכר, דיברתי עם מיכה שעה וחצי, אני אז התחלתי לעבוד במרכזיה בינלאומית. זאת אומרת, אל"ף, היה רעיון די מסובך בכלל למצוא את מספר הטלפון של מיכה. כי היו לי איזה 6 או 7 טלפונים כדי בכלל להשיג את המספר הזה. התקשרתי לשגרירות באוטווה עד שהשגתי את המספר בטורונטו. המספר בטורונטו, נתנו לי את קצין הביטחון. אז לא היו מעוניינים לתת מספרים של ישראלים. השגתי את מספר הטלפון של קצין הביטחון, התקשרתי אליו, אמרתי לו שאני חבר של מיכה, אני רוצה לקבל את מספר הטלפון של מיכה,

הוא אמר לי שהוא לא יכול לתת לי, והוא צריך לשאול את מיכה. סיכמתי איתו שבעוד 5 דקות אני מתקשר אליו, לטורונטו כמובן, כדי להשיג את המספר של מיכה. הוא בינתיים התקשר למיכה, מיכה כמובן נתן את הסכמתו, ואז התקשרנו. אני זוכר שבאותו ערב, זה היה יום ראשון, דיברנו שעה וחצי רצוף, כמובן שזה היה על חשבון השינה שלי. מה שאני זוכר זה שמיכה היה מאוד מאוד בטוח. הוא, למשל, סיפר לי באותה צורה על המסע שלו. מיכה, מבחינת צורת חיים, מבחינת עניין, היה מאוד מאוד רציונלי. הוא אף פעם לא דן, למשל, צורות חיים אחרות. אבל יחד עם זאת, במסע שלו בארצות הברית, אני זוכר שהוא סיפר לי שהוא היה שם, ובערב שלם ישבו אותם בחורים, הם עישנו מריחואנה, מיכה לא עישן כמובן. הוא אומר לי שהוא ישב ושאל והקשיב. הוא עשה המון המון. אני זוכר שאחר כך היינו בסרט, "גברים במלכודת" ומיכה נזכר היטב היטב באותם אנשי הרים שמשופרים בסרט. הוא שמע גם את אותם סיפורים על אנשי הרים, אנשים די, די, די מוזרים, די פרימיטיביים שנמצאים שם, ומיכה סיפר לנו את זה בצורה די, די מפורטת. זהו. מה שמעניין הוא, שמיכה כבר אז, זאת אומרת, הוא דיבר, הוא ראה בצורה די ברורה, כבר אז, את התכניות שלו. הוא לא רצה לומר את זה בצורה, בצורה בוטה, הוא לא רצה לנסח את זה, אבל הוא הבהיר בצורה די חזקה את התכניות שלו. אני זוכר שהוא דיבר, בשיחה טלפונית, ואני, ואני עדיין, זאת אומרת, זה היה אחד הדברים שהערכתני בו מאוד מאוד. כבר אז, הוא סיפר לי שהוא כבר מנהל משא ומתן עם חברה די גדולה בארצות הברית, הוא לא סיפר לי בדיוק מה, זה חלק מהסודיות הזאת, לגבי סוכנות בארץ. שאלתי את עצמי איך בחור בחור בן 23, מנהל משא ומתן בסדר גודל של מיליונים אחדים של לירות, כדי להקים פה מוסך שירות. ובמובן הזה אני חושב שהוא השיג את כולנו, זאת אומרת, תכניות בהיקף כל כך גדול, ביוזמה כל כך גדולה קדימה, ריצה קדימה, אף אחד מאיתנו לא חושב בכאלה מושגים קדימה. לדוגמה, הוא עזר לי לקנות מכונית. אני זוכר שבעל המכונית שמכר לי את המכונית הזאת, הוא ממש שאל אותי "מי זה הבחור הזה? איך הוא, איך הוא כבר מבין? איך הוא יודע בדיוק את השאלות המתאימות מתי לשאול?", מיכה שאל אותנו בדיוק את השאלות הנכונות. אני? פעם ראשונה שאני קונה מכונית, לא ידעתי בדיוק מה, איך אוכלים את הנושא הזה.

עזר ויצמן: אני לא יודע, אני לא יודע אם הם מכירים את המכונית שלך. זה, צריך, צריך לצאת החוצה לראות.

אבנר: זו בסך הכל הייתה מכונית מאוד מאוד גדולה, ועובדה שהיא, שהיא מחזיקה מעמד. זאת אומרת, עד היום אני חושב שמיכה, היה לו חלק די גדול בזה שהמכונית הזאת מחזיקה מעמד. כך שהאדם הזה מאוד מאוד התפעל ממנו.

דובר (?) : אני רוצה לספר, אני חושב שאני היחיד שפגש את מיכה בחוץ לארץ. זה היה ביום העצמאות האחרון, יום העצמאות ה-25, ואני התגלגלתי בטורונטו, והייתי ביום העצמאות. כמובן, שישראל מחפש איזשהו מקום להזדהות עם ישראל. אף על פי שהיציאה שלי הייתה מתוכננת, זה היה ברור לי מראש שביום העצמאות אני עתיד להיות שם ולא להיות כאן. ובכל אופן, כשמגיע יום העצמאות, ושומעים מהארץ את כל ההדים, ובכל זאת, מצעד גדול וכולי. ואנחנו בודדים בארץ ניכר. עם זה שיש הרבה ישראלים מסביב, ויהודים מסביב, זה לא אותו דבר כמובן, כי רוב הישראלים והיהודים שם זה, מי שישראלים משם, אז לא שמחפש להיות שם ביום העצמאות, אלא פשוט גר שם. והלכתי לעצרת המונים בערב, בערב יום העצמאות, בבית העירייה או האולם הציבורי בפרבר של טורונטו. ולמחרת הייתה עצרת נוער, למחרת בבוקר, של כל בתי הספר. הייתה עצרת, זה פחות או יותר, קצת קיצוץ. ואני עומד ומשוחח שם עם אחד המורים מבית ספר "ביאליק", ומשוחח איתו, הוא מבקש שאני אבוא לתת הרצאה בכיתה שלו, ואיך שאני עומד ומדבר איתו, פתאום אני רואה את מיכה עובר. מסתבר שהוא היה שם לרגל תפקידו מטעם השגרירות, הוא בא להשגיח על השגריר. אני רואה את מיכה עובר, ככה, הבריק לי פתאום שזה הוא. ואני צועק לו "מיכה", וכולם מסתכלים עליי שם מסביב, זה היה כבר כשהעצרת התחילה להתפזר, והוא מסתכל עליי, ואני מסתכל עליו, וממש רצנו אחד אל השני, והתחבקנו והתנשקנו, כי זה היה מן דבר כזה מיוחד, לפגוש מישהו מוכר בלב היהדות הנחמדה והעליזה הזאת, אבל עם זה, לא שייכת בדיוק לעניין. זאת הייתה פגישה מאוד מאוד מרגשת. "מה אתה עושה פה?" ו"איך?" זו הייתה, זו הייתה פגישה שקשה ממש לתאר את השמחה, דווקא בגלל שזה היה ביום העצמאות, וכל כך חיפשנו משהו להזדהות איתו. וממש, כולם עמדו והסתכלו מסביב, והמורה הזה, אפילו לא אמרתי, לא התנצלתי ושום דבר, במן פגישה כזאת עם חיבוקים ונשיקות. והוא אומר לי "תשמע, אתה מוכרח לקפוץ אליי רגע. אני אצלצל אליך, מוכרחים להיפגש הערב, יש לי איזו דירה פה וזה", נתן לי את המספר, וכן, לא שהוא יבוא אליי כמובן, אלא שאני אבוא אליו. לא, אבל לא היה לו רכב באותו זמן, וזה היה קצת קשה להתגלגל בלילה בטורונטו. וצלצלתי אליו, וקבענו פגישה ב-30:20 בערב, איפה שהוא גר, והגעתי לשם. השוער עשה לי קצת בעיות, זה בית מגורים רציני מאוד, ו"את מי אתה צריך?", "מה פתאום?" וכולי. בסוף נתן לי להיכנס, ועליתי אליו לדירה. נכנסתי אליו לדירה, הוא אומר לי "ששש, תיכנס בשקט, הזקנה ישנה". דירה מופלגת. מיכה עושה לי בהתחלה תדריך לאורך המסדרון, "תשמע, פה גר זה, ופה גר איזה הומו מזדקן שיש לו כך וכך, בפגישות וכולי, ופה גר זה, ופה גר זה". אחר כך נכנסנו פנימה וישבנו אצלו בחדר על המיטה. ישבנו על המיטה, מיטה זוגית, פתחנו את הטלוויזיה, חיכינו לראות את המצעד מהארץ, וראינו קטעים מהמצעד. ואז הוא אומר "שמע, לפני שאנחנו ממשיכים, אני מוכרח לעשות לך סיור בבית". הלך והדליק את האורות בזהירות,

שהזקנה לא תתעורר, והראה לי את כל האורגינלים של פיקאסו ושאגאל. מה הוא אומר לי?
"מתגלגלים בבית הזה מיליוני לירות. מה דעתך לארגן איזו תמונה ולהסתלק?" איזה דבר,
באמת, זה לא נתפס. "איזו זקנה זאת? מה, מה יש לה? היא תמות ותשאיר את זה לא יודע למי.
מה דעתך, מה דעתך על התמונה הזאת? בוא נארגן איזו תמונה". חזרנו, אחרי שהוא הראה לי,
על קצות האצבעות התהלכנו שם, שהיא לא תתעורר, וחזרנו לחדר, וישבנו. זה היה ערב מיוחד,
כי שנינו בעצם הגענו לחוץ לארץ, אני לא יודע, הוא הגיע על מנת קצת לשנות את האווירה, ואני
הגעתי כי לא יכולתי להתחיל את השנה בגלל השחרור המאוחר, והחלטתי קצת לטייל בעולם,
ונזדמנו, באמת במקרה, לתוך אותה דירה שבכלל לא השתלבה עם הדירה שלנו ועם הרקע שלנו,
מן דירה מפוארת בבית דירות מפואר עם תמונות אורגינליות של פיקאסו, זה לא תאם את
האווירה, זה לא היה משהו ששייך לאווירה שלנו, שאנחנו אמונים עליו. וישבנו שם בדירה,
וגלגלנו כל מני סיפורים. לא זוכר למה חיכינו, זה היה, הייתה איזו מתיחות ביטחונית, משהו.

דובר (?) : המטוס הלובי.

המשך המבקר בקנדה : אוקיי, עם המטוס הלובי, וחיכינו לדיווחים בחדשות בטלוויזיה, וישבנו
על המיטה, וגלגלנו שיחה. כמובן, נזכרנו בכל הדברים, חלק שנזכרו פה וחלק שלא נזכרו פה,
והוא סיפר לי על הטיולים שהוא כבר עשה ועל הטיולים שהוא עוד יעשה, ומה שהוא עשה
בושינגטון, ואיך סטלה לוי מתגלגלת שם, וכל מני בדיחות אחרות. וקצת התחלנו לדבר, אני
זכרתי, אני פעם, כשהוא היה בג'וליס, גם אני הייתי בג'וליס באותה תקופה, מפקד מגמה במדור
תותחנים. והזכרתי לו את חטאיו. אמרתי לו "את חטאך אני מזכיר לך היום. אז, כשתמיד
בקק"ש (קורס קציני שריון) חיכית שמישהו יעשה תערובת, ואז באת לטבוע את הנשק". וזה,
אתה מבין? זה לא שהוא לא, הנשק היה צריך להיות נקי, אבל את התערובת, זו הייתה שאלה
אחרת מי יכין. זאת אומרת, הפדנטיות לא פגעה בזה שצריך להיות, אבל לא הוא מחויב
למציאות, שהוא יכין את התערובת. אז אלה דברים קטנים, אבל זה כחוט השני עובר פה. וזה
שכעסנו עליו תמיד בג'וליס על זה שהוא, כמו שמספרים פה על הפתק הסודי הזה שהיה לו תמיד
בכיס מוכן לשליפה, ותמיד כעסנו עליו על זה. הוא אומר "בחייך, מה אתה רוצה?", ומה שיפה
היה, שהיו ניואנסים כאלה, שבאים פה לידי ביטוי, של הסתדרות. אבל ההסתדרות הזאת באה
בצורה דיפלומטית, שהייתה משאירה אותך בלי תשובה. כלומר, הוא יכול היה, בצורה הגיונית,
לוגית, להסביר לך, שעם זה שהוא דפק אותך, זה היה באופן אלגנטי. כלומר, שאמנם נפגעת,
אבל באופן דיפלומטי, היה מסביר לך שאתה בעצם, הוא עשה מכיוון שזה צריך היה להיות ככה
ולא הייתה ברירה. והוא לא אשם, זה, זה, אלה הנסיבות, כן? וזה יפה, זאת אומרת, יש אנשים

שאתה מרגיש מקופח בעצם המעשים שהם עושים לך, ויש לך איזו טינה אליהם. לא חושב שמישהו פה הרגיש איזושהי טינה, עם כל מה ששמענו, בזה שאחרי שהוא עשה מעשה מסוים. אז תמיד היה הסבר דיפלומטי, והיה נותן לך להבין שאלה, אלה הנסיבות, וזה לא באשמתו. ככה זה. ואחר כך התחלנו לדבר על העתיד, זכרתי שפה הוא השאיר איזו בחורה, וזה די הטריד אותו. כלומר, כל עוד אתם הייתם בחוץ לארץ, והוא מיהר לחיים סוערים, פחות או יותר, ובאמת התפרפר מגיוליס, גם בגלל הבעיות הרפואיות, וגם בגלל זה שהיה חשוב לו, כמו שלכולנו חשוב, בזמן של תקופה כזאת ארוכה של צבא, לנצל את החיים. ואני חושב שזה מאפיין את כולנו, שאנחנו, וזה מורחב גם היום בפרספקטיבה, שאי אפשר לדעת מתי זה יסתיים, בגלל המצב. ומי שבא מבית עם אווירה ביטחונית בכלל אולי חש את זה יותר ממי שלא, לא מכיר את התופעה הזאת. ולכן היה חשוב לו לרכז ולמצות ולנצל את העובדה שעומדת לרשותו דירה ועומדת לרשותו מכונית. ואני חושב שבתקופה הזאת שלא הייתם פה, הוא באמת כל הזמן היה בלי מנוחה, מצד אחד, וחילופי איך לנצל את החיים. ובאמת, בתקופה הזאת, הוא כבר לא ראה בצבא את הדבר העיקרי, כי הוא הגיע לשיא. הוא הגיע לקצונה, הגיע למה שרצה, עבר תקופה מעניינת, פחות או יותר, בצפון. כשהגיע לגיוליס, זה היה כבר לאחר הנפילה. כלומר, זו הייתה כבר תקופה של, של שפל, תקופה שאחרי שהוא השיג את המאוויים, והוא כבר ראה קדימה, ראה את השחרור. ואחרי זה, הצבא הפסיק לשחק את התפקיד המכריע שראינו פה בהתחלת הדרך. גם בגלל אכזבות אישיות, גם בגלל שבסך הכל, הוא יצא קצת מהמעגל בגלל הבעיות הרפואיות, וגם בגלל שהשחרור התחיל להתקרב. ואז זאת הייתה תקופה סוערת, ודיברנו הרבה על זה, על התקופה הזאת. הוא היה במבוכה, בתקופה שלא הייתם פה, לא היה לו אולי עם מי להתייעץ. אבל כל עוד הוא היה בצבא אז היה, הייתה לזה לגיטימציה מסוימת. כלומר, זה היה בבחינת מותר, בגלל שהוא היה בסטטוס של חייל עדיין, בלי ההרגשה של חובות. ברגע שהתגלגלנו לדירה הזאת בטורונטו, הדברים אצלו נשמעו אחרת. כלומר, הוא ידע שהוא עושה חיים, הוא ידע שהוא עוד צריך לטייל, אבל הוא כבר ראה קדימה את השיבה לארץ, עם הבעיות שזה עומד להעמיד בפניו, שהאקט הזה של השיבה וכל המשבר של החזרה לארץ. והוא בפירוש צפה שכשהוא ישוב לארץ, הולך להיות משבר לאחר מה שהוא עבר בחוץ לארץ. וזה הטריד אותו, מה הולך לקרות פה. שאלתי אותו "נו, מיכה, מה עכשיו? מה, מה יהיה עכשיו?". והוא אמר, "באמת אני לא יודע. אני רוצה להגיד לך שלברוח מזה אי אפשר, ומצד שני, אני לא רואה את עצמי מקים משפחה, ואני לא רואה את עצמי בשלב זה חושב ברצינות על נישואים. מצד שני, אני באמת לא יודע", ותשובה מוחלטת לא ניתנה בערב הזה, לאיך הוא עומד לפתור את הבעיות. הערב הזה היה שמח בגלל הפגישה. זה היה סך הכל ערב אחד, אבל עצוב מאוד, בסיכומו של דבר. משום שבאיזשהו מקום בפגישה הזאת, התגלגלנו לאווירה קצת מלנכולית. היינו בכלל באווירה אחרת, רחוקים

מכל מציאות ישראלית. אם כי ברגע, הייתה פרשת המטוס הלובי וההרגשה המלנכולית הייתה שבעצם לא יודעים מה הולך להתרחש, ובעצם צריך לנצל את החיים, כי הזמן קצר, ואין אדם מת וחצי תאוותו בידו. ובאמת, ברגע הזה, אני זוכר טוב מאוד את הפגישה הזאת, הייתה חוויה, והיה שמח, והיה נעים להיפגש. ופרצ'בסקי לא השתנה. לא, משהו היה, אני, קשה לי לזכור בדיוק את מה שהיה שם, אבל זה היה קצת עצוב, ואז למחרת או כמה ימים אחרי זה, הוא כבר התקפל לטיול הבא, לארצות הברית.

גידי : כן, אני קיבלתי, סליחה שאני קוטע אותך, ממיכה כמה מכתבים. באחד המכתבים הוא כותב "תשמע, אנשים חיים פה בשלווה נורא. שלוה, שום דבר לא מטריד אותם". והוא תמיד התעניין, במקרה של המטוס הלובי, "מה קורה? איך זה קרה? מה עם החבר'ה? איפה ירון? איפה יואב? איפה אביב? איפה כולם? תספר. מה שלום דורית?" על דורית הוא שאל הרבה מאוד. ובסוף הוא כתב לי "תשמע, אני חוזר לארץ מה שלא יהיה. ה-מקום זה רק בארץ. כל השלווה הזאת בחוץ, זה לא זה". ואחרי הטיול הזה, שדרך אגב, הוא סיפר עליו עוד הרבה מאוד, מיכה חזר, ישבנו פה פעם אחת אחר הצהריים, מיכה עם המפה הזאת של ארצות הברית משרטט את כל הטיול הזה, זה היה משהו אגדי. אני התרשמתי מאוד מהטיול הזה. ועברנו, ככה, אותו אורח חיים, המשך של הטיול בקיץ הזה, האחרון, של שנת 73, איך שאני זוכר אותו, זה היה הפיאט הקטן שלכם, והים שם, לקאנטרי קלאב, והיו כמה משתתפים תמיד, זה היה יואב נבון ואבנר. הייתה שם אחת שקראו לה בלהה, שמיכה היה איתה סמל, הייתה בחורה נאה מאוד. מיכה היה בא לים, אני זוכר, גם גיל גזית זוכר את זה בטח. היינו באים לים, זה היה ממש טקס: בשעה 09:00 מיכה היה קם, לובש את החולצה הלבנה עם המכנסיים הלבנים הקצרים, מצפצף אצלי, מטקות, לים, משחקים, חוזרים הביתה. ממש שלוה.

אבנר : גם מה שיפה היה, שמיכה ידע לעשות את זה בצורה, את ההפרדה המצוינת הזאת, שבין עבודה, שהוא אהב אותה, וזה גם כן היה דבר מיוחד, בדרך כלל אנשים לא כל כך אוהבים עבודה. הוא התחיל ב-09:00, הוא הגיע הביתה ב-11:30, 14:30-11:30 ים, אחר כך עוד פגישות עם כמה עורכי דין, ואחר כך היה הולך לסרט או משהו כזה. זאת אומרת, תמיד הוא חילק את העבודה, זאת אומרת, בפיצול כזה, ובפיצול הזה תמיד היה הים.

גידי : אני זוכר, באחת הנסיעות שלנו, היו שם תמיד זונות, הרבה זונות היו שם. מיכה היה גם בקאנטרי גם בקאנטרי הרבה. בכל אופן, חזרנו יום שישי אחד אחר הצהריים, ישבה שם איזו זונה, סליחה על המילה, אוקיי, בחורה, בחורה נאה במלוא מובן המילה. בחורה בלונדינית,

יושבת על אבן, ככה, יושבת, מיכה עוצר לידה ושואל אותה "תגידי לי למה? למה?" אז היא אומרת לו "מה אפשר לעשות?". וזה מאוד הטריד אותו "איך בחורה כזאת? למה היא הולכת להיות זונה? מה פתאום? לא מוצאת לה משהו בחיים?" ומיכה אהב את העבודה שלו, בלי ספק, הוא אהב אותה, ולפני שהוא היה יוצא לאחת הפגישות שלו הוא היה מתלבש, היה חוזר אחר כך, מגיע אליי הביתה. היה מספר הרבה. אצל שאול היינו יושבים די הרבה בתקופה האחרונה. כשמיכה רק חזר, ישר נסע לבקר את שאול בבית החולים, זה הטריד אותו מאוד. ואני זוכר גם הרבה שיחות עם עזר בבית - על מכוניות, על העסקים. זה היה חשוב לו מאוד. ככה אנחנו מתקרבים לשבוע הזה, לפני זה, כן.

אבנר : העניין הוא כזה, שגם מיכה רצה, שכל עסק כזה, למרות שהוא נכנס לעסקים של אבא שלו, כשותף לאבא שלו, שהדברים יושבו או לזכותו או לחובתו, אבל הוא עמד על זה שהוא אחראי עליהם. כך שאני זוכר שמה שהיה אכפת לו, למשל, זאת אומרת, הוא הסביר לי במידה רבה את הכללים שלו. היו לו הרבה פגישות. אלי"ף, זה דבר, מה, אופייני לו. הוא התכוון, הוא התכוון, חזר לאותה פגישה. כלומר, הוא למד בעל פה נתונים, והוא תמיד, זאת אומרת, הוא זוכר הכל, והוא ידע את כל הנתונים, כלומר לא הייתה אף פעם שאלה שהפתיעה אותו. וזה, זה מאוד, מאוד מרשים.

גידי : והוא היה מתרגל את זה. הוא היה יושב ומתרגל, איזה שאלות הוא יכול לשאול אותי, שאני אענה לו. זאת אומרת,

עזר ויצמן : אתם עוד לא נתתם לנערה אחת לדבר פה הערב. היא מנסה להכניס מילה כבר רבע שעה, ולא נותנים לה להיכנס.

דוברת (?) : כן, אז עוד על הטיול של מיכה. המון חבר'ה היו כאן כשמיכה חזר באותו ערב, התרכזנו אצל צביקה. ואני חושבת, אני תמיד להוטה אחרי סיפורים של כאלה שחוזרים מחוץ לארץ, ושל מיכה היה הכי, כי הוא סיפר, הוא אף פעם לא היה מספר דברים אישיים, אף פעם אני לא שמעתי אותו מספר בחבר'ה היותר קרובים, משהו נגיד על דורית, או משהו, תמיד זה היה אפוף סודיות כזאת. ב-12:00 הוא היה הולך, ו"ששש", וכל דבר זה היה "ששש". ועל הטיול הוא סיפר, על אנשים, ועל מקומות עם הבחנה מאוד דקה וחדה, ויפה, פשוט יפה. אני זוכרת שאחר כך התווכחתי עם חברה של מישהו, שהיא אמרה, שמיכה נורא שם לב לפרטים, וכמה זה עלה, וזה באמת נכנס אצלו. שהמכונית עלתה ככה, ושהדלק היה כאן, ומפה לכך, וכמה

קילומטרים, מספרים היו אצלו באמת. ואני אמרתי לו אז שזה היה נהדר, כי לא היו שם, קודם כל, לא היו שם רק האנשים הכי קרובים אליי. היו, חוג רציני, איזה 20 איש. והוא לא היה צריך לספר דברים יותר אינטימיים, והוא סיפר בדיוק מה שהיה צריך לספר.

דוברת (?) : ואני זוכרת, בכלל, אני מכירה את מיכה, אני הכרתי אותו לפני 3 שנים, אז הוא היה בא הרבה ליאיר, והרושם שלי הראשון היה ששמעתי שהוא ממזר גדול, וכל הרקע, תמיד שומעים על כל מישהו משהו, אבל שהוא נורא ביישן. אני לא יודעת אם אתם הכרתם את זה, אבל למישהו מהצד ומהחוץ, אז הוא היה עצוב וביישן, ועד שהוא ככה פתח את עצמו, והוא בכלל לא כל כך פתח את עצמו, וכל העניין הזה, חברות, אז אמיר, צביקה, מאריק ויאיר הם חברים, ככה, ומיכה, הרבה זמן, ונורא ידענו – מה הולך, ומי, ואיך, ומה, באמת, ומה לא. ומיכה, אם כבר, היה נותן איזה רמז שזה חשוב, אני מדברת על העניין עם דורית. וגם כן, שום דבר יותר מזה. ואני יודעת על ערב יום הכיפורים, הוא ישב אצלו בערב. אם יש למישהו לפני.

דובי/דודי : כן, אני, אני זוכר חודשיים אחרי שהוא חזר מחוץ לארץ, הוא בא אליי הביתה, וישבנו בחדר, דסקסנו את כל העולם. הוא סיפר על הטיול, הוא לקח גם אטלס, ועבר איתי על כל מה שהוא עבר. התחלנו לדבר על מה שעומד להיות. והחלטנו עקרונית שבאחד הימים יהיה לנו מה לעשות יחד, בנושא עסקים. הוא מאוד התגאה בזה שהוא נכנס לעבוד יחד עם אביו לעסקים, אחרי שהיה איזה עניין עם עם איזו בניית דירות בטבעון, והוא ראה את זה כפרויקט אישי שלו, או קניית דירות, אני לא זוכר בדיוק מה שהוא סיפר לי. בכל מקרה, הוא דיבר איתי על, על משקיעים בחוץ לארץ, והנושא היה, באמת, חשוב לו מאוד. אני זוכר גם שאביו היה בחוץ לארץ, והוא התגאה מאוד שאביו סומך עליו, והוא יכול לנהל לו את העניינים. אחרי הפגישה הזאת, אחרי, כעבור איזה 3 ימים, נפגשנו שוב פעם. הלכנו לאכול גרעינים, פשוט קנינו גרעינים, והסתובבנו ברחוב, דיברנו. הדחנו, מינינו אלופים, עברנו על כל סד"כ צה"ל. ובכלל, לא הייתה, לא, לא עלתה הבעיה של כן צבא, לא צבא. הוא די, די "ריחם" עליי, במרכאות, על זה שחתמתי קבע, והוא חיכה. הוא אמר לי לפחות ש"ביום שנשתחרר יהיה לנו מה לעשות יחד". איזה ערב נוסף היה, אה, באותו ערב גם עלה נושא החברות. אמרתי לו שאני חושב שאוכל להכיר לו בחורה חביבה, הוא מאוד התלהב מהעניין, סיפרתי לו, הדגמתי בפניו את מה שאני הולך להכיר לו, והוא מאוד, מאוד מאוד נלהב היה על הנושא הזה, והוא ביקש ממני שאנסה כמה שיותר מהר לסדר את הנושא. אמרתי לו שישנה איזו בעיה קטנה, שלבחורה הזאת, ישנו איזשהו חבר שהוא דוקטור. "שום דבר, אנחנו כבר נגייס אותו למילואים". ואז הייתה לי בעיה גם לעשות את העניין בצד השני. צלצלתי לבחורה ואמרתי לה את כל ה-qualifications, היא לא כל כך נלהבה משום

שהיה לה באמת את הדוקטור הזה, אבל בכל זאת היא מאוד רצתה להכיר את הבחור. ואז, זאת הבחורה שיושבת מאחוריי, ואז הם נפגשו, ואחרי שהוא חזר, הוא צלצל אליי למחרת הפגישה, והוא אמר לי שזו אחת הפעמים היחידות שכמעט גילה את כל לבו לפני בחורה, הוא, לא היה דבר שהוא הסתיר, הוא מבקש מאוד שנעשה מאמץ רציני בכיוון, נרכז את המאמץ באותו כיוון. ואז, באמת, הייתה, בעיית הדוקטור הייתה בעיה חמורה. זה בכלל לא הדאיג אותנו. אני מניח שהיא תספר בדיוק מה שהיה אחר כך, אני רק רוצה להמשיך. עמדתי לנסוע לחוץ לארץ יום למחרת המלחמה. יומיים בערך לפני המלחמה הוא בא להיפרד ממני. ועוד, עוד קבענו שכשנחזור, נדבר. קודם כל, רציתי, אמרתי לו שאני מוכן לחכות אם הוא רוצה לנסוע עוד פעם. אבל אני חושב שגם באותה תקופה אביו שוב פעם היה בחוץ לארץ, והוא אמר שחשוב לו מאוד להתבסס היטב בעניינים האלה ואחר כך, יותר מאוחר, לנסוע. ביום שבת בצהריים, אחרי שהייתה אזעקה ראשונה, אני הייתי במטה, ופתאום קוראים לי, אומרים לי שיש לי טלפון. אני לא יודע, עד היום אני לא, לא, לא הצלחתי בדיוק להבין, איכשהו הוא השיג את הטלפון שלי, חשבתי שזה היה בעזרת נירית, אבל זה לא בדיוק היה כך. הוא צלצל, ואני חושב שהיה, עמד לידו בן אדם נוסף. הוא אומר לי "דובי, מה קורה בדיוק?", אני אומר לו "תשמע, מיכה, אני עוד די נרגש, ולגמרי לא ידעתי מה שקורה, פשוט לא, עוד לא עיכלתי את העניינים". והוא הבין ש, החליט שאני אהיה הקמ"ן שלו באותה שעה. "דובי, מה קורה?", "מיכה, תירגע, אני ממש לא יודע עוד. האזעקה הזאת, היא הייתה רק להעיר את התושבים, שישמעו את הרדיו", "לנסוע לאנשהו? לגשת לאנשהו?", "עזוב, תנוח", "אבל תספר לי, תספר לי מה קורה", ואני מסביר לו שבטלפון אני לא יכול לדבר כי עומדים לידי אנשים, אז הוא אומר לי "תשמע, צא החוצה, אני מיד מגיע אליך". אמרתי לו שאני פשוט לא יכול, יושבים שם אנשים, ואני פשוט לא יכול לעזוב את המקום. הוא ממש התחנן אליי בטלפון שאני אצא החוצה, שאני מוכרח לספר לו מה, לשנייה, מה קורה. אני אז עמדתי על שלי, ועד היום אני מצטער על זה, אמרתי לו שפשוט אני לא יכול לצאת. יותר מאוחר, ואז בסוף, סליחה, הוא אמר לי שהוא ייסע לבית השריון. אני פשוט, אני יודע גם שעמד לידו מישהו, אני לא יודע, באמת, איך שהוא השיג את המספר.

גידי : עצוב, אני זוכר את הערב הזה, זה היה אצלי. גם נירית קשורה לזה.

נירית : אה, סליחה, זה, אני לא ידעתי. טוב, אז אני אדבר, קצת קשה לי, כי, טוב שדובי הכניס אותי לעניינים, כי אתם כולם קצת מכירים, ככה, ויש לכם רקע משותף. אני, אמנם העולם קטן, ותוך כדי שיחות, אז הסתבר שגם למיכה ולי היה רקע משותף מנהלל וכולי, ימי ילדות מאושרים, אבל זה באמת היה קשה לי להיפרד, ככה, ממעגל סגור. טוב, מה שקרה, באמת, זה, אחת

הפעמים הבודדות, אני חושבת, שנפלה זכות למיכה ולי ביחד, שאתה פוגש אדם, ותוך כמה דקות פתאום, פתאום אתה מגלה עולם ומלואו, אתה חוסך את כל השלבים של הדברים הטכניים האלה, של לדעת מה עושים, ברור שזה משתלשל תוך כדי הימים, אבל כל הדברים שבדרך כלל בן אדם מתחיל איתם, של רקע ושל, אני לא יודעת, דברים קטנים, אני לא יודעת איך, אבל אצלנו פתאום זה, זה מן פרץ, זה היה מן ניצוץ כזה שנדלק. כבר בערב הראשון זאת הייתה שיחה, ככה, שנכנסה עמוק עמוק לתוך הלילה, וכל השיחות שהיו בהמשך, אלה היו כאלה שיחות של שעות ארוכות, ושיחות מלב אל לב, ככה, של אדם, אדם עם אדם. מצד שני, עם כל הרצינות שהייתה בדבר, ועם כל הרוח, אם אפשר לכנות את זה ככה, אם זה לא יומרני מדי, אז כל מה שאנשים כאן אמרו, על הצדדים של הקונדסות והשובבות, זה, זה היה ביחד, זו הייתה מן אהבת חיים כזו שהייתה מורכבת מעליזות, מלנגוס, לנגוס מהחיים כמה שאפשר, בכל פה, ולחיות כל רגע, ומצד שני, לחשוב, ולהרהר, ולא משנה אפילו אם זה דמיון פרוע. אז אני אתחיל קצת מהצד השובבי, אולי זה יותר קל. אני זוכרת כמה קוריוזים קטנים. למשל, יום אחד, מיכה מופיע עם שק גדול של גרעינים, אני חושבת שהיו שם 2 קילו לפחות. אמרתי לו "מיכה, מה זה?", הוא אומר "רצייתי לקנות אוטו היום, לא היה לי כסף, קניתי גרעינים". לקחנו את הגרעינים ואת "פו הדוב", ומצאנו לנו איזו חורבה לא רחוק מהבית שלי, חורבה שאני הכרתי אותה. אהבתי לשבת שם תמיד, ויחד עם הגרעינים ועם איזו עששית נפט כזו שהורדנו מהבוידעם במאמצים מרובים, ישבנו והקראנו לאחד לשני קטעים ב"פו הדוב", וכל אחד אמר לשני מה, מה מתאים לו, ואיך זה. ואני זוכרת את מיכה מחקה את פו, הוא עשה את התפקיד הזה ממש בצורה פנטסטית. איך שהוא אומר "אני דובי, דוב אני", משהו כזה, חצי משחק כזה, חצי, חצי רצינות, והייתה בזה המון תמימות, ומצד שני, המון ערמומיות. עכשיו, כל הדברים המצחיקים האלה שהיו מתחילים במן השתוללות סוערת כזו, וגם ההרפתקאות, שהכרנו שם ביחד את כל הסולמות, ואת כל גזעי העץ, ואת כל המחילות שיש שם, ומחבואים שיחקנו שם. יום אחד גם הגיעה המשטרה, זה היה קצת חשוד, זה היה איזה 3 לפנות בוקר, והסתובבנו שם קרועים כאלה, אני הייתי בגיינס, וגם מיכה ו-, אני יודעת? הם מצאו שם, היו, באמת הסתובבנו שם כמה זונות בשטח, וזה לא היה כל כך נעים, אבל איכשהו הצלחנו. לא היו לנו בכלל תעודות, והלכנו, מיכה הלך לאוטו להוציא רישיון נהיגה, ושכנועים, וסיפורים. יצאנו מזה, וזה מזכיר לי את הסיפור שלך, על הזונה. באותו יום אנחנו באמת נפגשנו ודיברנו, איכשהו הגענו, הוא סיפר לי את הקוריוז הקטן הזה, ובאמת חשבנו, איך אנשים מגיעים לכל מני דברים, וכמה טוב לנו שאנחנו גדלנו במן בתים כאלה שאיכשהו רחוקים מזה, טוב אולי ולא טוב, אבל, ו-, ומצד שני, גם טוב שאנחנו רואים את זה, למרות שגדלנו בבתיים אחרים ובסביבה אחרת, וזה קצת החזיר אותי לעניין הבית. אני לא, אי אפשר לדחוס הכל בבת אחת, אבל למיכה הייתה הערכה מאוד גדולה לבית. אולי זה לא התבטא,

אבל זה היה תמיד "ההורים הגזעיים", ותמיד היינו רבים, ככה, כמו 2 ילדים קטנים, למי יש הורים יותר גזעיים. לא, לא הגענו אף פעם למסקנה, אבל זה היה ברור. וזו הייתה מן, מן הערכה וקשר עמוק לבית, למרות שהוא הודה ואמר שלא תמיד הוא מראה את זה, וזה היה מאבק פנימי אצלו. הוא מאוד העריך את אמא, שהיה לה, שהייתה הרבה שנים לבד, כשאבא היה בצבא, ואיך היא גידלה 3 בנים, וכל הנושא הזה של בלי בת. מצד שני, הוא אומר "טוב, אבל אני, אני לא כל כך יכול לחשוף את עצמי. בכל זאת, זה, זה בית, וזה, זו אמא, זה, זה, דברים ש-, אי אפשר, זה קשה. אולי, פעם אני אצליח. אני רוצה נורא אבל, אבל אני לא מצליח עד הסוף". אחד הדברים שנהגנו תמיד לדבר עליהם, הגענו אליהם תמיד באיזשהו אופן, זה, זה איך לחיות, איך לחיות ומה, מה רוצים מהחיים, ומה, מה מחפשים בהם. ואז מיכה היה תופס מן התלהבות כזו ש-, שאי אפשר בכלל להגדיר אותה, "ואני מוכרח לחיות אחרת", "ואני אחיה אחרת" ואני לא. אמרתי לו "איך?" "אחרת, אין כזה דבר כל הזמן לעשות את אותו דבר", והוא הביא כל מני דוגמאות של אנשים אפורים, לדעתו, ואמרתי לו "אוקיי, מיכה, אבל כולנו מגיעים לזה בסוף כי, כי במה שלא תעסוק, באיזו עבודה, אפילו אם תהנה מזה, אפילו אם, אם תחיה את זה ותאהב את זה, בסוף זה, זה הופך לשגרה באיזשהו אופן, ואם, אם אפשר לחיות אחרת זה רק, זה רק בפנים, במחשבות שלך, בערכים שלך. וזה שאתה חי גם למען אחרים, ולא רק למען עצמך, בדברים שאתה יכול לבנות, וזה הכל דברים מאוד פנימיים, זה, אלה לא דברים שהתבטאו באופן חיצוני". ותמיד מיכה היה, בסוף זה היה נגמר בזה שהייתי מקבלת איזו כרית על הראש, "ואת מדכאת, וזה, אי אפשר, מוכרחים לחיות אחרת", "אבל איך?", טוב, המסקנה הייתה שהחיים האחרים יהיו רק חיים של בפנים, חיים של, של איך לראות את הדברים ואיך להתייחס אליהם, והכל למעשה נובע מההתייחסות הזו, וזה מה שהיה פנטסטי. זו הייתה מן, מן, מן אהבת חיים כזו משותפת שפרצה החוצה, בידידות שהייתה באמת ידידות כנה וחזקה.

ישראל גרנית: טוב, אני, לפני שאני אגיע עכשיו רגע ליום הכיפורים, אני, מישהו כאן התחיל בזה, ובאמת, עזר, אני רוצה כרגע, מפני שעניין שאולי, שאיננו כאן היום איתנו, כשמיכה חזר, כמו שחזר מקנדה, ביקר, נסע לבקר אותו וחזר הביתה, וישבנו פה. הוא אומר לי "תראה, שאולי צריך את החברים הטובים". אמרתי לו "מה, למה אתה מתכוון?" הוא אומר "אני מרגיש ששאל זקוק לחברים הטובים, ואנחנו נהיה החברים הטובים של שאולי. אנחנו נהיה החברים הטובים של שאולי". אז הוא התכוון וודאי לכמה מהחברים האלה. אני חושב שהעניין הזה, שהוא חזר בטח מביקור מבית החולים, וממש אמר לי "אנחנו מוכרחים להיות החברים הטובים של שאולי". בתקופה האחרונה, ביתכם, עייזר, היה חלק בלתי נפרד, אני חושב, מהווייתו של מיכה, "זה היה אצל עייזר, היה פה, הייתי אצל עייזר, הייתי פה". זאת אומרת, זה, זה, זה נכנס בתוך כל

המערכת, ואחר כך פתאום בא כל יום הכיפורים הזה ובלבל לנו את כל העניין, אבל זה באמת היה חלק בלתי נפרד מכל מה שכאן,

עזר ויצמן: פה אני, אני פה.

דובר (?): זה לא, זה לא במקרה שעזר יושב פה היום איתנו.

דובר י"ט: אני האמת חשבתי הרבה אם אני פותח את הפה שלי בכלל היום, אבל...

ישראל גרנית: אני עזרתי לך.

עזר ויצמן: לא, לא, זה נכון, אני בכלל סתמתי את הפה שלי, בכלל, בחודשים האחרונים. אבל, טוב, יש פה, את מרבית, מרבית הפרצופים אני מכיר, מי שאני מכיר יותר, מי שאני מכיר פחות, אז בכלל זה היה ערב, אני חושב שלנו זה, הערב הזה היה חוויה, כמובן, חוץ ממרכזו של מיכה, ב(לא ברור) סיפורים בלתי רגיל. ואני בטוח שאפשר היה פה לספר, בכלל לשמוע דברים בלתי רגילים. אם שאול היה מספר פה כמה פעמים הוא סחב וודאי את האוטו שלי, והפך אותו באיזה מקום, או שכח אותו באיזה מקום. אז קודם כל, שאול באילת, הוא החליט שהוא הולך למצוא שלוה באילת, אז שאול זו פרשה בפני עצמה. אבל, דודי, גידי, מיכה, כולם פה, יש כאלה שאני מכיר יותר, מכיר פחות, צביקה, צביקה דפני. אז נכון הוא שיש כאלה שעברו, נכנסו ויצאו אצלנו בבית הרבה יותר, גם כזאטוטים וגם כשיותר מבוגרים. אבל האמת היא, שבפרט מהיום שמיכה חזר מחוץ לארץ, הוא הסתובב הרבה יותר אצלנו בבית, וזה בעיקר, אני מעריך, סבב סביב שאול, שדי הדאיג אותו ששאול היה עם בעיות מסוימות, יש לו עדיין בעיות מסוימות, הוא יתגבר על זה עוד. ומיכה ניסה לעזור לו, ואני גם יודע שהרבה פעמים, כשאני הייתי מחפש את שאול, הייתי מצלצל לרותי, והייתי שואל אם היא יודעת איפה שאול, בגלל ששאול, יש לו מנהג, ככה, לנדוד ולהיעלם מהאופק. ומיכה, מיכה תפס עליו, תפס עליו, קצת ניסה לתפוס עליו, בשלב מסוים הצליח, אני חושב, רסן מסוים והשפעה מסוימת. אבל חוץ מהחברות שאתה אמרת וה-, אני חושב שהיה כאב מסוים, שהיה למיכה, שהוא ראה ששאול סובל. אני חושב שמיכה ואני, היה לנו, אנחנו מצאנו שפה משותפת, וזה היה, וזה לי היה אולי הדבר היותר מעניין. זה שחבר דואג לחבר שלו, זה היה לי דבר טבעי בהחלט. בפרט, כולכם יחד, שעוד לפני יום כיפור אכלתם הרבה דברים יחד, ואחרי יום כיפור, וודאי שאכלתם הרבה דברים יחד. במידה מסוימת, קשה לי לשפוט אם הדור שלנו, פחות או יותר, אני חושב שזה הדור שאכל הרבה, הם אכלו את זה בכל

אופן בדוּזוּת, ככה, ארוכות, דוּזוּת ארוכות, ארוכות ומחורבנות. בסך הכל אצלנו זה היה קצת יותר, קצת יותר פשוט. אבל בואו לא נתחיל עכשיו פה, השוואות של דורות. סך הכל אכלתם הרבה חרא, זה נכון, ועוד תאכלו. אז המעניין הוא, שמיכה בא אליי, והייתה לי הרגשה שהוא מוצא מקום לפחות לדבר, בצורה אחרת לגמרי. עכשיו, פער, פער גילאים, כן? הוא, אנחנו, פחות או יותר, באותו, אתה קצת יותר צעיר מ-,

דובר כ"ב: הוא צעיר ממך.

עזר ויצמן: יש לך אמנם שפם לבן, אבל אתה קצת יותר צעיר. ומיכה בא, והיה מתיישב אצלי, מיכה, אבנר, גידי, צביקה. והמעניין הוא, שהוא דווקא, אצלי הוא חיפש דברים הרבה יותר, מה קורה בארץ. הוא היה נורא מודאג מהמצב הפוליטי שלי, היה נורא מודאג. הוא היה בא לתת לי עצות. הוא היה מודאג, היית פה שם, שם פה, ושם שם. ובסך הכל, הוא היה מאוד מאוד מאוד רגיש למה שאני עושה בארץ. נורא רגיש למה שאני עושה בארץ. להפתעתי. להפתעתי. ואם נשתמש בפראזה פשוטה מאוד, אז הדהימה אותו ציונות פשוטה, במובן שאתם, שאני לא יודע אם אני יכול היום, אם שפה משותפת יש לי אתכם בעניין הזה, אני חושב שכן, אבל אצל מיכה זה היה מאוד מאוד, מאוד מאוד ברור. לדוגמא, אבנר, שיהיה לי בריא, שהוא גם כן בחור ש-, שמעתם באיזה צרורות הוא יכול לדבר, אז אבנר, יש לו איזה פרופסור שהוא מתפעל ממנו באוניברסיטה, שאני פחות.

סוף קלטת 2 צד א